

Звіт
про стратегічну екологічну оцінку
«Схема санітарного очищення
населених пунктів
Боратинської територіальної
громади»

2021 рік

ЗМІСТ

Передмова	3
1 Документи стосовно санітарного очищення Боратинської ОТГ	4
2 Методологія проведення СЕО	5
3 Обсяг стратегічної екологічної оцінки	5
4 Заява про СЕО	5
5 Методичні підходи при здійсненні СЕО	6
6 Джерела інформації для проведення СЕО	6
7 Зміст та основні цілі «Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади»	6
8 Відповідність «Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» вимогам нормативних та програмних документів	8
9 Зв'язок схеми санітарного очищення з іншими документами державного планування	10
10 Основні завдання забезпечення сталого розвитку Боратинської ОТГ та дотримання екологічної безпеки території	11
11 Характеристику поточного стану довкілля	11
12 Характеристика стану здоров'я населення	16
13 Ключові екологічні проблеми території	18
14 SWOT-аналіз екологічної ситуації в на території Боратинської ОТГ	19
15 Аналіз відповідності цілей схеми санітарного очищення цілям ОТГ	21
16 Зобов'язання у сфері охорони довкілля	25
17 Опис наслідків для довкілля	26
18 Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання схеми санітарного очищення	26
19 Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися	27
20 Моніторинг наслідків виконання Схеми санітарного очищення	28
21 Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля	30
22 Резюме	31
23 Список використаних джерел	32
24 Терміни та визначення	33
25 Список виконавців	34

Передмова

Стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) – це інструмент стратегічного планування, направлений на включення екологічних пріоритетів в програми, плани, політики.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня захисту навколишнього середовища та сприяння інтеграції екологічних заходів у підготовку планів з метою просування сталого розвитку. Це системний інструмент оцінки який підтримує та інформує про процес прийняття рішень.

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування – стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування підлягають проведенню стратегічної екологічної оцінки.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку складається до затвердження документа державного планування та містить з урахуванням змісту і рівня деталізації документа державного планування, сучасних знань і методів оцінювання повинен містити інформацію згідно статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Схема санітарного очищення населеного пункту підпадає під визначення документа державного планування і дію Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Схема санітарного очищення населеного пункту - документ, у якому містяться графічні та текстові матеріали щодо черговості здійснення заходів та обсягів робіт з санітарного очищення, систем і методів збирання, зберігання, перевезення, оброблення (перероблення), утилізації, видалення, знешкодження і захоронення побутових відходів, включаючи небезпечні відходи у їх складі, необхідної кількості сміттевозів, механізмів, устаткування та інвентарю, доцільності проектування, будівництва, реконструкції чи розширення об'єктів поводження з відходами, їх основні параметри і розміщення, орієнтовані капіталовкладення на будівництво і придбання технічних засобів.

Розроблення «Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» здійснюється на виконання вимог п.5 ст.10 Закону України «Про благоустрій населених пунктів», п.15 ст.30 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», п.(б) ст.21 Закону України «Про відходи»

Очищення територій населених пунктів – один з найважливіших заходів, спрямованих на забезпечення екологічного та санітарно-епідеміологічного благополуччя населення та охорону навколишнього середовища.

Основними принципами державної політики у сфері поводження з відходами, визначеними Законом України «Про відходи», є пріоритетний захист навколишнього природного середовища і здоров'я людини від негативного впливу відходів, забезпечення ощадливого використання матеріально-сировинних та енергетичних ресурсів, науково обґрунтованого узгодження екологічних, економічних і соціальних інтересів суспільства щодо утворення та використання відходів з метою забезпечення його сталого розвитку.

Побутові відходи можуть створювати санітарно-гігієнічну та епідеміологічну небезпеку внаслідок неприємних запахів та шкідливих хімічних сполук, які можуть бути присутні або утворюються в них при біологічному розпаді органічних компонентів відходів, а також внаслідок присутності в них збудників інфекційних та паразитарних захворювань та внаслідок високої бактеріальної і гельмінтологічної забрудненості.

Розроблення схеми санітарного очищення населеного пункту спрямовується на зменшення впливу побутових відходів на довкілля, покращення санітарного стану населених пунктів Боратинської ОТГ та покращення умов проживання мешканців, повторне використання ресурсоцінних компонентів відходів.

1 Документи стосовно санітарного очищення Боратинської ОТГ

Нормативні документи сільської ради

«Правила благоустрою територій населених пунктів Боратинської сільської ради» затверджені рішенням Боратинської сільської ради від 10.07.2020 року № 16/11.

Цільові програми міської ради

«Програма благоустрою населених пунктів Боратинської сільської ради на 2021-2023 роки» затвердженою рішенням Боратинської сільської ради від 10.07.2020 року № 16/11.

Документи обласного рівня

- «Стратегією розвитку Волинської області до 2027 року» затвердженою рішенням сесії Волинської обласної ради від 12.03.2020 №29/16.

Документи національного рівня

- «Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р.

2 Методологія проведення СЕО

Відповідно до ст.9 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» методологія проведення процедури складається з шести етапів:

- 1) визначення обсягу СЕО;
- 2) складання звіту про СЕО;
- 3) проведення громадського обговорення та консультацій;
- 4) врахування звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій;
- 5) інформування про ухвалення ДДП;
- 6) моніторинг наслідків виконання ДДП для довкілля, у т.ч. для здоров'я населення.

3 Обсяг стратегічної екологічної оцінки

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) виконується в обсягах визначених статтею 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та відповідно до «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 №296 «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування».

Першим завданням СЕО є визначення обсягу (скоупінг) стратегічної екологічної оцінки та ключові екологічні проблеми, коло органів влади, та зацікавлених сторін, які братимуть участь у консультаціях, і необхідного ступеня залучення громадськості до консультацій і участі у СЕО.

В ході проведення СЕО мають бути оцінені ймовірні наслідки реалізації документа державного планування «Схема санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади», зокрема, мають бути оцінені наслідки для таких компонентів довкілля: ґрунти, атмосферне повітря, водні ресурси, стан фауни, флори, біорізноманіття, кліматичні фактори, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я.

Фізичні, хімічні чи біологічні характеристики відходів створюють чи можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища та здоров'я людини та вимагають спеціальних методів і засобів поводження з ними.

Схема санітарного очищення передбачає створення відповідної інфраструктури та визначає завдання, які покликані створити комплексну систему поводження з відходами, що в свою чергу мінімізує шкідливий вплив на здоров'я населення.

Для територій з природоохоронним статусом під час проведення СЕО варто оцінити ймовірні наслідки реалізації заходів схеми санітарного очищення міста на території рекреаційних зон та території та об'єкти природно-заповідного фонду ОТГ.

4 Заява про СЕО

Відповідно до частини 3 статті 10 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» 26.08.2021 року на сайті Боратинської сільської ради 25.10.2021 (<https://boratyn.silrada.org>) опубліковано заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки «Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади». Також заява була направлена до Управління екології та природних ресурсів Волинської ОДА та Управління охорони здоров'я Волинської ОДА.

До 11.09.2021 року приймалися зауваження і пропозиції до заяви про визначення обсягу СЕО.

Пропозицій до обсягу досліджень отримано від Управління екології та природних ресурсів Волинської ОДА (лист №2677/1.15/2-21 від 29.10.2021 року).

5 Методичні підходи при здійсненні СЕО

При здійсненні стратегічної екологічної оцінки «Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» застосовувались наступні методичні підходи:

1. стратегічний аналіз- базується на аналізі стратегічних пріоритетів, цілей та завдань;
2. імпактний підхід - базується на методах оцінки впливів та ризиків та прогнозуванні очікуваних наслідків.

Прогнози за результатами імпактного підходу в контексті СЕО проекту схеми санітарного очищення ОТГ не є досить точними, оскільки відсутня точна інформація про технології які можуть бути застосовані при будівництві сміттєпереробного підприємства (заводу) за результатами затвердження «Регіонального плану управління відходами у Волинській області до 2030 року».

На рівні схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської ОТГ інформація про розміщення майбутніх об'єктів інфраструктури наявна лише в загальному вигляді.

Проте імпактний підхід використовувався для якісної та кількісної оцінки, а також в цілях створення інструментів для наступних етапів стратегічного планування і проектування вже безпосередньо об'єктів інфраструктури управління відходами. Дана оцінка має дещо обмежений характер.

На наступних етапах стратегічного планування рекомендується поглиблений аналіз та формування індикаторів.

6 Джерела інформації для проведення СЕО

Для проведення стратегічної екологічної оцінки була використана інформація та доповіді про стан довкілля, статистична інформація, інформація, яка включена в акти законодавства, які мають відношення до проекту документу державного планування, дані моніторингу стану довкілля, експертні оцінки та інша доступна інформація.

Для проведення стратегічної екологічної оцінки, зокрема, було здійснено:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників;
- проведення аналізу слабких та сильних сторін схеми санітарного очищення з точки зору екологічної ситуації;
- забезпечення можливості участі громадськості у стратегічній екологічній оцінці;
- визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру;
- проведення оцінки впливу схеми санітарного очищення на складові довкілля та на стан здоров'я населення;
- моніторинг фактичного впливу впровадження схеми санітарного очищення на довкілля.

7 Зміст та основні цілі «Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади»

«Схема санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» розроблена у відповідності до вимог ДБН Б.2.2-6:2013 «Склад та зміст схеми санітарного очищення населеного пункту» яким визначено склад та зміст схеми санітарного очищення.

Метою схеми санітарного очищення є впровадження системи поводження з відходами, яка забезпечуватиме зменшення обсягів захоронення відходів, впровадження роздільного збирання відходів, безпечне поводження з відходами, в т.ч. небезпечними відходами у складі побутових відходів, максимально можливе використання вторинної сировини в складі відходів, створення системи прибирання території населеного пункту, яка попереджуватиме негативний вплив на довкілля та зменшення небезпеки негативного впливу на здоров'я населення.

Основними завданнями схеми санітарного очищення міста є визначення:

- черговості здійснення заходів із санітарного очищення;

- обсягів робіт із санітарного очищення;
- систем і методів поводження з побутовими відходами;
- необхідної кількості спеціально обладнаних транспортних засобів для збирання та перевезення побутових відходів, машин, механізмів, устаткування та інвентарю для здійснення робіт із прибирання об'єктів благоустрою;
- доцільності проектування, будівництва, реконструкції, розширення об'єктів поводження з побутовими відходами, їх основних параметрів і місць розміщення;
- обсягів фінансування заходів, передбачених схемою.

У схемі передбачається використання передових технологій, технічних рішень, технологічного обладнання, які відповідають природоохоронним та санітарно-гігієнічним вимогам і забезпечують унеможливлення впливу шкідливих факторів на довкілля та здоров'я мешканців міста.

Схема санітарного очищення розробляється на розрахунковий період 20 років (до 2041 року) з виділенням першочергових (5 років) та довгострокових заходів на 20 років.

Завдання схема санітарного очищення полягає у виборі найбільш ефективних в санітарному і технічному відношеннях заходів щодо збирання, видалення та знешкодження твердих і рідких побутових відходів, використання сучасних методів прибирання території, раціонального розміщення об'єктів санітарної очистки та прибирання.

Досягнення мети схеми санітарного очищення має стати важливою умовою для забезпечення комплексного підходу для розв'язання проблем санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади.

Стратегія санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади

Покращення стану довкілля є однією з основних складових стратегічного бачення Схеми санітарного очищення.

В схемі санітарного очищення визначені чотири стратегічних напрями (таблиця 7.1).

Таблиця 7.1

Стратегічні напрями Схеми санітарного очищення

Ресурсо- та економічно ефективне поводження з відходами	Прибирання вулично-дорожньої мережі міста	Поліпшення екологічного стану водного басейну	Екологічний моніторинг та інформування
впровадження системи роздільного збору побутових відходів	будівництво системи зливової каналізації з очисними спорудами очищення зливових вод	впровадження технології очищення та знезараження зливових і дренажних вод	організація та розбудова відкритої системи моніторингу стану довкілля, зокрема, атмосферного повітря, вод, ґрунтів
будівництво контейнерних майданчиків згідно нормативних вимог	придбання спецтехніки та обладнання для прибирання території у літній та зимовий періоди	організація контролю за якістю і кількістю скинутих у водні об'єкти стічних вод по випускам дощової каналізації	організація механізму обміну інформацією щодо моніторингу складових довкілля між службами автоматизованої системи обліку й контролю основних забруднюючих речовин на території населених пунктів усіх відомств
збільшення обсягів переробки побутових відходів з вилученням			впровадження системи інформування

небезпечних та ресурсоцінних компонентів та їх утилізації			населення про стан довкілля
---	--	--	-----------------------------

Схемою санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади передбачається впровадження необхідних заходів щодо санітарного очищення:

1. впровадження планово-регулярної системи санітарного очищення - контейнерний метод збирання твердих побутових відходів як в зонах багатоквартирної забудови (контейнери місткістю 1,1 м³) так і в зонах одноквартирних будинків з присадибною ділянкою (контейнери місткістю 1,1 м³ та 0,24 м³);

2. впровадження роздільного збирання відходів - будівництво контейнерних майданчиків для роздільного збирання побутових відходів з розміщенням на кожному контейнерному майданчику контейнерів 1,1 м³ для роздільного збирання відходів;

3. облаштування контейнерних майданчиків згідно нормативних вимог;

4. облаштування контейнерних майданчиків для великогабаритних та ремонтних відходів під контейнери місткістю 7 м³;

5. облаштування місця тимчасового збирання небезпечних відходів в складі побутових відходів до передачі спеціалізованим організаціям з утилізації небезпечних відходів;

6. прибирання вулично-дорожньої мережі та тротуарів населених пунктів згідно нормативних вимог із застосуванням сучасних протижелезних матеріалів;

7. визначення місць складування снігу, заправління поливо-мийних машин та утримання баз зберігання протижелезних матеріалів згідно нормативних вимог;

8. облаштування системи зливової каналізації з дотриманням нормативних вимог;

9. будівництво громадських туалетів в місцях масового перебування людей, заходи з утримання та дезінфекції громадських туалетів з дотриманням нормативних вимог;

10. забезпечення спеціалізованою технікою для збирання та вивезення твердих побутових відходів, рідких відходів, літнього та зимового прибирання вулично-дорожньої мережі та тротуарів.

В розрахунках прийнятих в схемі санітарного очищення передбачається зростання об'ємів утворення побутових відходів на 1,0% щорічно.

8 Відповідність «Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» вимогам нормативних та програмних документів

В «Схемі санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» в повній мірі враховано вимоги та положення програмних та нормативних документів загальнонаціонального та місцевого рівнів які передбачені в:

1. «Правилах благоустрою територій населених пунктів Боратинської сільської ради» затверджених рішенням Боратинської сільської ради від 10.07.2020 року № 16/11.

2. Законі України «Про основи містобудування»

Стаття 19. Забезпечення сталого розвитку населених пунктів та екологічної безпеки територій при здійсненні планування і забудови територій.

При розробці та реалізації містобудівної документації суб'єкти містобудівної діяльності зобов'язані дотримуватись основних завдань та заходів щодо забезпечення сталого розвитку населених пунктів та екологічної безпеки територій.

Сталий розвиток населених пунктів передбачає соціально, економічно і екологічно збалансований їх розвиток, спрямований на створення економічного потенціалу, повноцінного життєвого середовища для сучасного та наступних поколінь на основі раціонального використання ресурсів, технологічного переоснащення і реструктуризації підприємств, удосконалення соціальної, виробничої, транспортної, комунікаційно-інформаційної, інженерної інфраструктури.

Екологічна безпека територій передбачає дотримання встановлених природоохоронним законодавством вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, збереження та

раціонального використання природних ресурсів, санітарно-гігієнічних вимог щодо охорони здоров'я людини, здійснення заходів для нейтралізації, утилізації, знищення або переробки всіх шкідливих речовин і відходів.

3. «Національній стратегії управління відходами в Україні до 2030 року» затвердженій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8.11.2017 р. № 820-р.

4. Законі України «Про відходи»:

Стаття 21. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері поводження з відходами

Органи місцевого самоврядування у сфері поводження з відходами забезпечують:

в) організацію збирання і видалення побутових відходів, у тому числі відходів дрібних виробників, створення полігонів для їх захоронення, а також організацію роздільного збирання корисних компонентів цих відходів.

Стаття 33. Вимоги щодо зберігання та видалення відходів - Зберігання та видалення відходів здійснюються відповідно до вимог екологічної безпеки та способами, що забезпечують максимальне використання відходів чи передачу їх іншим споживачам (за винятком захоронення).

Стаття 35. Порядок здійснення діяльності, пов'язаної із збиранням і заготівлею окремих видів відходів як вторинної сировини

Операції поводження з окремими видами відходів як вторинної сировини в частині приймання і закупівлі їх у населення спеціалізовані підприємства здійснюють через свої приймальні пункти (стаціонарні або пересувні).

Стаття 35-1. Вимоги щодо поводження з побутовими відходами

- Під час проектування житлових будинків, громадських, виробничих, складських та інших споруд передбачаються будівництво та облаштування контейнерних майданчиків для роздільного збирання і зберігання побутових відходів, урн для побутових відходів.

- Житлові масиви і внутрішньодворові території, дороги загального користування та інші об'єкти благоустрою населених пунктів, а також місця проведення масових заходів обладнуються контейнерними майданчиками, урнами для побутових відходів.

- Роздільне збирання побутових відходів здійснюється їх власниками згідно з методикою роздільного збирання побутових відходів, яка затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.

- Великогабаритні та ремонтні відходи у складі побутових відходів мають збиратися окремо від інших видів побутових відходів.

- Небезпечні відходи у складі побутових відходів збираються окремо від інших видів побутових відходів, а також мають відокремлюватися на етапі збирання чи сортування та передаватися спеціалізованим підприємствам, що одержали ліцензії на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами.

- Перевезення побутових відходів здійснюється спеціально обладнаними транспортними засобами.

- Захоронення побутових відходів дозволяється тільки на спеціально обладнаних для цього полігонах/звалищах.

- Забороняється проектування, будівництво та експлуатація полігонів побутових відходів без оснащення системами захисту ґрунтових вод, вилучення та знешкодження біогазу та фільтрату.

5. Законі України «Про екологічну мережу України»

Стаття 15. Схеми формування екомережі

4) регіональні та місцеві схеми формування екомережі, програми у сфері формування, збереження та використання екомережі є основою для розроблення усіх видів проектної документації при здійсненні землеустрою, розробці містобудівної документації, а також здійсненні господарської та іншої діяльності (п. 4 с. 15 Закон «Про екологічну мережу України»).

6. Водному кодексі України

Стаття 99. Заборона скидання у водні об'єкти відходів і сміття.

Забороняється скидання у водні об'єкти виробничих, побутових, радіоактивних та інших видів відходів і сміття.

7. Земельному кодексі України

Стаття 61. Обмеження у використанні земельних ділянок прибережних захисних смуг уздовж річок, навколо водойм та на островах.

2. У прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах забороняється:

г) влаштування звалищ сміття, гноєсховищ, накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, кладовищ, скотомогильників, полів фільтрації тощо;

8. Законі України «Про природно-заповідний фонд України»

Стаття 40. Основні вимоги щодо режиму охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду

- В охоронних зонах не допускається будівництво промислових та інших об'єктів, мисливство, розвиток господарської діяльності, яка може призвести до негативного впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду. Оцінка такого впливу здійснюється в порядку, встановленому законодавством України.

9. ДБН Б.2.2-6:2013 «Склад та зміст схеми санітарного очищення населеного пункту»

Розроблена схема відповідає вимоги щодо складу та змісту схеми санітарного очищення населеного пункту.

10. Наказі Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 23.03.2017 №57 «Про затвердження Порядку розроблення, погодження та затвердження схем санітарного очищення населених пунктів»

Розроблення, погодження та затвердження «Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» виконуватиметься відповідно до положень та вимог Наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 23.03.2017 №57 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14.04.2017 за №505/30373 «Про затвердження Порядку розроблення, погодження та затвердження схем санітарного очищення населених пунктів».

9 Зв'язок схеми санітарного очищення з іншими документами державного планування

Схема санітарного очищення матиме зв'язок з документами державного планування прийнятими

1. на національному рівні:

«Національною стратегія управління відходами в Україні до 2030 року» схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р.

2. на регіональному рівні:

«Стратегією розвитку Волинської області до 2027 року» затвердженою рішенням сесії Волинської обласної ради від 12.03.2020 №29/16);

3. на місцевому рівні (Боратинська сільська рада):

- «Програмою благоустрою населених пунктів Боратинської сільської ради на 2021-2023 роки» затвердженою рішенням Боратинської сільської ради від 10.07.2020 року № 16/11;

Для організації роботи в галузі санітарного очищення населених пунктів та охорони довкілля Боратинською сільською радою затвержені:

- «Правила благоустрою територій населених пунктів Боратинської сільської ради» затвержені рішенням Боратинської сільської ради від 10.07.2020 року № 16/11;

- «Програма благоустрою населених пунктів Боратинської сільської ради на 2021-2023 роки» затверджена рішенням Боратинської сільської ради від 10.07.2020 року № 16/11.

- «Програма економічного та соціального розвитку Боратинської сільської ради на 2021-2023 роки» затверджена рішенням сільської ради № 5/3 від 24.03.2021.

10 Основні завдання забезпечення сталого розвитку Боратинської ОТГ та дотримання екологічної безпеки території

Основні завдання забезпечення сталого розвитку Боратинської ОТГ та дотримання екологічної безпеки території визначено в «Програма економічного та соціального розвитку Боратинської сільської ради на 2021-2023 роки» затвердженій рішенням сільської ради № 5/3 від 24.03.2021.

Стосовно санітарного очищення поставлена ціль: «Надання якісних послуг населенню та розбудова інфраструктури» та визначено завдання «благоустрій, екологічна безпека та збереження навколишнього середовища».

Заходи передбачені в «Схемі санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» відповідають стратегічним напрямкам розвитку ОТГ в сфері санітарного очищення.

11 Характеристику поточного стану довкілля

Екологічної ситуації на території Боратинської ОТГ є відносно сприятливою. На території ОТГ відсутні великі промислові підприємства забруднювачі навколишнього середовища які мають вплив на захворюваність онкологічними та іншими хронічними захворюваннями, забруднення довкілля – повітря, водойми, ліси, ґрунти. Ліси, які, поряд з трав'яною рослинністю є легенями природи, і які, займають значну площу в регіоні, не знищуються. Однак постійне незаконне спалювання листя і трави окремими громадянами спричинює регулярне забруднення повітря.

Атмосферне повітря

За даними статистики по Волинській області в 2019 році в атмосферне повітря надійшло 5,3 тис.тонн шкідливих речовин від викидів стаціонарними джерелами та 33,0 тис. т від пересувних джерел. Порівняно з 2018 роком, загальний обсяг шкідливих речовин, які потрапили в атмосферне повітря від роботи стаціонарних джерел викидів збільшився на 0,2 тис.тонн, а від пересувних – зменшився на 0,1 тис. т.

До основних антропогенних джерел забруднення атмосфери належать: теплове та енергетичне устаткування, промислові підприємства, сільське господарство, всі види транспорту. Однією з основних причин забруднення атмосферного повітря є низький рівень оснащення джерел викидів пилогазоочисним обладнанням. Значно впливає на забруднення атмосфери відсутність установок по вловлюванню газоподібних сполук, а саме: діоксид сірки, діоксид азоту, оксиду вуглецю, летючих органічних сполук та інших.

У зв'язку із збільшенням навантаження пересувних та стаціонарних джерел на атмосферне повітря відбувається погіршення якості довкілля, санітарного стану території, фіксуються перевищення концентрацій забруднюючих речовин.

Згідно даних Головного управління статистики у Волинській області обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у Луцькому районі за 2019 рік становив 300,8 т (у т. ч. діоксиду сірки - 2,3 т, діоксиду азоту -104,5 т). Висока щільність викидів від стаціонарних джерел спостерігається у місті Луцьк, яке розташовано поряд з Боратинської ОТГ. Серед основних забруднювачів території ОТГ є опалювальні котельні м. Луцька, підрозділ Kromberg&Schubert (компанія, яка збирає електропроводку).

Також значні викиди спостерігаються від автотранспорту який проїжджає через села, в основному села Рованці та Гірка Полонка. Викиди від автотранспорту особливо небезпечні для здоров'я людини, оскільки потрапляють у повітря в приземному шарі, в зоні дихання людини. Якість повітря може погіршуватись з причин експлуатації технічно зношеного транспорту, сумнівної якості пального, недосконалої організації дорожнього руху, стану дорожнього покриття та за несприятливих метеорологічних умов.

Відповідно характеристик доріг та даних щодо інтенсивності руху - ризиків перевищення гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у повітрі за певних

метеорологічних умов, та шкідливого впливу на умови проживання на прилеглих ділянках не прогнозується.

Тенденція збільшення забруднення від пересувних джерел вважається постійною протягом останніх років. Зростання викидів забруднюючих речовин спричинених викидами транспортних засобів в атмосферне повітря є дуже важливою тенденцією, і ймовірно продовжуватиметься, оскільки існує потенціал для подальшого зростання рівня автомобілізації.

Водні ресурси

Поверхневі води території ОТГ представлені річками Стир, Черногузка та ставками в долинах цих річок. Найбільшою річкою в межах ОТГ є р. Стир. Поверхневі води території для водозабезпечення м. Луцька практично не використовуються. Це пов'язано із їх низькою якістю та достатньою кількістю для водопостачання ресурсів підземних вод.

У гідрогеологічному відношенні територія ОТГ знаходиться в межах ВолиноПодільського артезіанського басейну. Кліматичні умови території характеризуються значною кількістю атмосферних опадів, помірними температурами і підвищеною вологістю повітря, що в умовах хорошої проникності покривних відкладів зумовлює постійні поповнення запасів підземних вод, формуючи зони активного обміну водообміну на значну глибину (до 400-500 м). Відсутність витриманих у плані і в розрізі водотривких горизонтів обумовлює тісний гідравлічний зв'язок між водоносними горизонтами. У зв'язку з цим, виділення водоносних горизонтів здійснюється за стратиграфічною ознакою і для четвертинних відкладів є дещо умовним.

Основними забруднювачами водних об'єктів території Боратинської ОТГ є підприємства житлово-комунального господарства, серед найбільших забруднювачів є КП «Луцькводоканал».

Основні показники використання і відведення вод, млн.м³ по Волинській області можна переглянути у таблиці 11.1.

Показники	2016	2017	2018
Забрано води з природних водних об'єктів – всього	67,07	71,18	69,24
у тому числі для використання			
Спожито свіжої води, з неї на	51,4	57,71	54,49
виробничі потреби	14,24	14,64	14,09
побутово-питні потреби	17,90	18,83	18,99
зрошення	6,06	6,51	6,551
сільськогосподарські потреби	13,20	17,71	14,85
ставково-рибне господарство	5,162	4,814	4,835
втрати води при транспортуванні	9,6	8,03	9,0
Загальне водовідведення з нього	41,89	42,62	39,53
у поверхневі водні об'єкти	30,19	29,82	28,40
у тому числі			
забруднених зворотніх вод	0,32	0,11	0,428
з них без очищення	-	0,01	0,428
нормативно очищених	20,51	20,68	19,93
нормативно чистих без очистки	6,13	5,88	4,833
Обсяг оборотної та послідовно використаної води	3,234	5,734	5,943
Частка оборотної та послідовно використаної води, %	6,3	10	11
Потужність очисних споруд	78,3	82,52	82,52

Ґрунтове середовище

Територія Боратинської ОТГ розташована в зоні чорноземів і сірих лісових опідзолених ґрунтів, західної ґрунтової провінції.

На території району поширені опідзолені ґрунти: сірі легкосуглинисті ґрунти на лесових породах та їх різновиди. Вони займають майже всю територію за винятком заплав рік і південної частини. Профіль сірих опідзолених ґрунтів визначається незначним гумусовим горизонтом (1520 см), елювіальним опідзоленим, бурувато-сірим слабоущільненим горизонтом. Нижче залягає елювіальний гумусовий горизонт, сірувато-буруватий, суглинистий, потужністю 20-25 см, який переходить у безгумусовий ілювіальний потужністю до 40 см. Горизонт закінчується слабоілювіальованим, жовтувато-бурим, грудкуватим горизонтом потужністю до 60 см, який поступово переходить у материнську породу – карбонатний лес.

Лучні ґрунти займають високі рівні надзаплавної тераси, їх потужність становить 60-70 см. Профіль лучних ґрунтів сформований із шаруватих горизонтів різного гранулометричного складу, верхня частина профілю зазвичай має зернисту структуру, добре гумусована. Лучні ґрунти заплав переважно зайняті під городні культури та різні господарські споруди.

Торфово-болотні ґрунти й низинні торфовища займають незначну частину території району та поширені в заплавах рік Стир, Черногузка і меншою мірою на міжгорбкових зниженнях лесової височини. У межах заплав ґрунти перебувають у природному стані, на високих рівнях заплави – сільськогосподарсько-освоєні, меліоративно-поліпшені. Потужність шару торфу в торф'яно-болотних ґрунтах складає 20-40 см, під ним залягає глесвий горизонт. У торф'яниках потужність торфу сягає 0,5—1,5, рідко – до 4 метрів. Підстилаючі породи представлені пісками й супісками, рідше – суглинками. Торф'яно-болотні ґрунти і торф'яники залягають до глибини 2030 см і представлені добре розкладеним перегнійним торфом.

Флора і фауна

Рослинність в цілому, відносно молода і сформувалася в післяльодовиковий період із різних ботанікогеографічних центрів. За особливостями рослинного покриву – це рівнина, фрагментарновкрита сосновими, березовими, ялиновими, чорновільховими та мішаними лісами, обширними заболоченими рівнинами та міжрічковими луками.

Лісові формації це переважно бори, субори, сугруди, груди. Соснові ліси – одні з найпоширеніших. Вони поділяються за умовами зволоження, трофності, флористичного складу на лишайникові, зелено мохові, рунякові, сфагнові.

Багата та різноманітна прибережно-водна і водна флора. До складу прибережно-водних формацій належать очерет, рогіз вузьколистий, вербозілля звичайне, лепешняк великий, верба попеляста.

Значною є роль у прибережних ценозах м'яти водяної, чистецю болотяного, незабудки болотяної, шавлю прибережного. Із водних ценозів найбільшу площу займають угруповання водяного різака алоєподібного, рдесників вузлуватого та блискучого.

У невеликих затоках та на спокійних місцях поблизу берегів трапляються ценози трьох видів лататєвих – латаття білого, латаття сніжнобілого та глечиків жовтих.

На болотах росте багато рідкісних видів рослин, занесених до Червоної книги України: альдрованда пухирчаста, баранець звичайний, гніздівка звичайна, росянки англійська та середня, шейхцерія болотяна, різні види зозульок: м'ясочервона, плямиста, травнева, Фукса, жировик Льозеля, любка дволиста, ситник бульбастий, осоки Давелла і затінкова та інші.

Збереження заслуговують ендеміки регіону: гвоздики несправжньоопізня та несправжньорозчепірена, смілка литовська.

У складі флори значне місце посідають види рослин, які підлягають охороні на міжнародному рівні, а саме Європейським Червоним списком та Додатком I Бернської конвенції.

Відповідно до статті 30 Закону України «Про рослинний світ» рішенням Волинської обласної ради від 20.12.2018 № 22/8 за поданням Волинської облдержадміністрації затверджено Перелік видів рослин, що підлягають особливій охороні на території Волинської області.

Загальний стан охорони, збереження та відтворення видів рослин, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів України задовільний.

Ландшафтне різноманіття, комплекс лісових та болотних екосистем, щільне розміщення озер, сприятливі кліматичні умови зумовлюють своєрідність та багатство біологічного різноманіття області.

Аборигенними є 90 % хребетних тварин, решта – інтродуковані. Фонові види ссавців області – це їжак білочеревий, вивірка звичайна, куниця лісова, лисиця руда, заєць-русак, дикий кабан, сарна європейська, лось та ін.

Інтродуковані види: сиг чудський, товстолобики амурський та строкатий, амур білий, собака снотоподібний, норка американська, ондатра, олень плямистий.

Зафіксовано й низку видів-вселенців. Багато поліських видів хребетних тварин перебувають у охоронних списках через свою низьку чисельність і можливість зникнення – в Червоній книзі України: мінога українська, карась золотистий, ропуха очеретяна, лелека чорний, тетерук, глушець, білозубка біло черева, нічниця в'їчаста, широко вух, вухань звичайний, кажан північний, мишівка лісова, горностай, рись звичайна; Європейському Червоному списку тварин, які перебувають під загрозою зникнення у світовому масштабі: орлан білохвіст, очеретянка прудка, рись звичайна; у Червоному списку Міжнародного союзу охорони природи: короп, черепаха болотяна, ящірка живородна, гуска білолоба мала, скопа, деркач; охороняються Конвенцією про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі або Бернська конвенція: лелека чорний, синиця біла, нічниця ставкова, вечірниця мала; Конвенцією про міжнародну торгівлю видами, які перебувають під загрозою зникнення або Вашингтонською конвенцією: шуліка рудий, зміїд, сапсан, рись звичайна.

Фауністичний комплекс лісів найбагатший за своїм видовим складом. У них трапляються усі види земноводних, плазунів, переважна більшість птахів і ссавців. Типовими в соснових лісах є ящірки живородна та прудка, ропуха звичайна. У таких лісах гніздяться дрімлюги, щеврики лісові, жайворонки лісові, дятли строкаті, сойки звичайні, тетеруки. Із ссавців трапляються борозубки звичайні, лисиця руда, свиня дика тощо.

Зооценози мішаних лісів значно багатші за видовим складом через ширшу кормову базу, чергування у плодоношенні хвойних і широколистяних порід, ярусність насаджень, значну кількість місць, зручних для переховування та обладнання нір.

Серед земноводних і плазунів тут поширені жаби трав'яна і гостро морда, ропуха зелена, рахавка звичайна, веретільниці ламкі, вужі, гадюки та зрідка мідянки звичайні.

Орнітофауна багата фоновими видами: зозуля звичайна, сорока сіра, синиці, дрозди, голуби, горобині та інші. Території мішаних лісів населяють олені європейські, борсуки, ласки, вовки, дикі кабани тощо.

Водно-болотяні комплекси дуже строкаті. Іхтіофауна річок та озер представлена щукою звичайною, карасем сріблястим, пліткою, головнем, лящем, окунем, краснопірками, линами, в'юнами.

Із водними умовами пов'язане мешкання жаби озерної, тритона гребінчастого. Поширені види птахів – багато пастушків, журавлів, куликів, мартинів, норців, гусей, сов, горобиних, чайок, сова болотяна, вівсянка очеретяна, жайворонки польовий, ластівка берегова.

Поширеними видами напівводних ссавців є видра річкова, бобер європейський. У міжнародні та українські охоронні списки занесені минь річковий, зуйок великий.

Типово болотяні види птахів – журавель сірий, лунь очеретяний, вівсянка очеретяна. Уздовж боліт полюють деякі види кажанів. Незважаючи на відносно бідний порівняно з іншими фауністичними комплексами видовий склад, тут зареєстровано 25 рідкісних видів хребетних тварин, що занесені до Червоної книги України, Європейського червоного списку, Червоного списку Міжнародного союзу охорони природи.

Природоохоронні території

На території ОТГ знаходиться загальнозоологічний заказник «Гнідавське болото», який разом з прибережною зоною р. Стир входить до територій Смарагдової мережі України (рис.

3.2.1). Площа заказника - 116,6 га. Статус надано в 1995 році. Перебуває у віданні УЖКГ м.Луцька та Боратинської сільської ради.

Гідрологічно зв'язаний системою меліоративних каналів із річкою Стир.

Створений з метою збереження частини заболоченої заплави річки Стир із старицями та лучною рослинністю. Тут зростають: рогіз широколистий, очерет звичайний, осока, верба біла.

Тваринний світ заказника представлений такими видами: синиця велика і вусата, дрізд співочий, зозуля звичайна, шпак звичайний, зяблик, вівсянка звичайна, крижень, погонич малий, черепаха болотна, заєць сірий, лисиця мала, лисиця звичайна. Трапляються рідкісні види, занесені до Червоної книги України та міжнародні природоохоронні списки: видра річкова, горностаї, лунь польовий.

Смарагдова мережа (український переклад назви the Emerald Network) – це мережа природоохоронних територій європейського значення, яка створюється на виконання положень Бернської конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі. Україна ратифікувала цю конвенцію 1996 року, взявши на себе зобов'язання створити мережу Emerald. Це передбачено й іншими документами: 2021 року наша держава має завершити створення мережі Emerald згідно з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

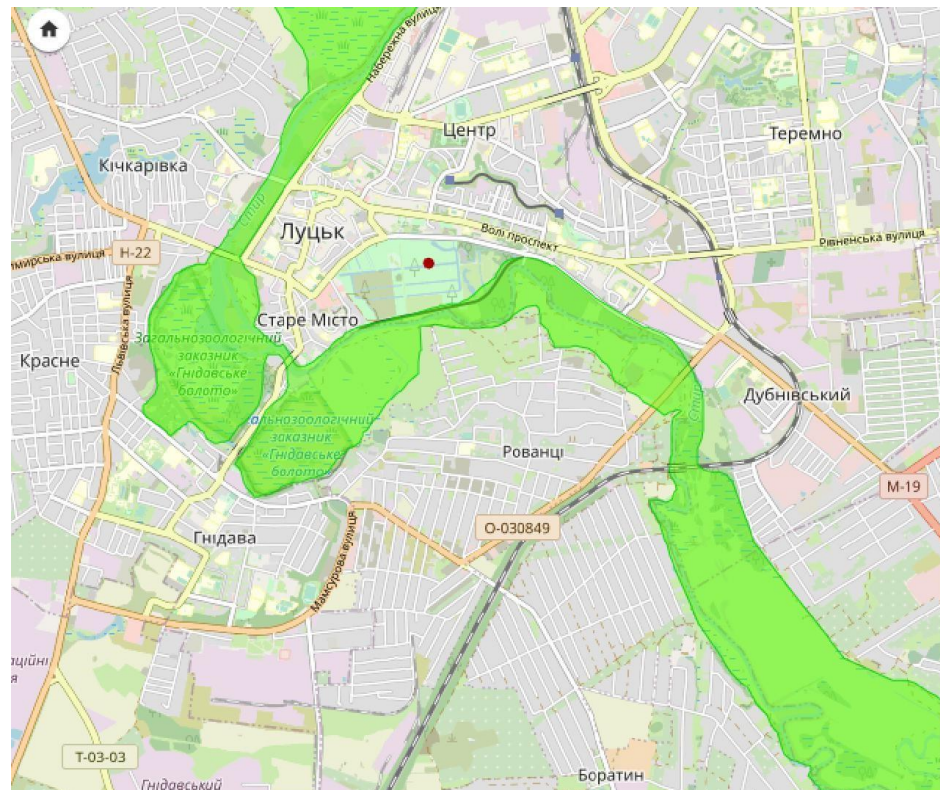

Рис. 11.1

Соціально-економічне становище

Територія Боратинської громади в економічному відношенні досить розвинена, адже тут зареєстровано чимало підприємств, зокрема підрозділ Kromberg&Schubert, ТзОВ «Волинь-Зернопродукт» (ТМ «Вілія»), Гнідавський цукровий завод. Окрім цього є багато торгівельних закладів та АЗС.

Поводження з відходами

На території Боратинської громади не врегульовані питання роздільного збирання відходів, в тому числі небезпечних відходів в складі побутових відходів (ртутьмісних ламп, батарейок та акумуляторів) .

Збирання ТПВ на території ОТГ здійснює спеціалізована організація КП «Боратин». Сортування та захоронення відходів на території ОТГ не здійснюється.

Захоронення відсортованого залишку здійснюється на полігоні с. Брище Луцького району поза межами території ОТГ.

Для збирання ТПВ використовується застаріла спецтехніка, автомобілі не обладнані системою GPS навігації щ контролювати збирання та переміщення відходів та гарантування потрапляння відходів в місця його сортування та захоронення, Миття та дезінфекція контейнерів для збирання відходів і смітєвезів здійснюється КП «Боратин».

Для збирання та короткочасного зберігання вуличного і дворового змету та сміття на території ОТГ використовуються смітєзбірні урни кількість яких недостатня відповідно до вимог ДСанПін (наказ МОЗ України № 145 від 17.03.2011). Очищення урн здійснюється систематично в міру їх наповнення. За утримання урн в належному санітарному стані відповідають підприємства, організації та установи, що здійснюють прибирання закріплених за ними територій.

Пункти приймання вторинної сировини на території ОТГ не облаштовано. Контейнерні майданчики облаштовано на твердих водонепроникних поверхнях що попереджає потрапляння рідини з контейнерів у ґрунт але не мають огороження та накриття.

12 Характеристика стану здоров'я населення

На території ОТГ спостерігається тенденція до збільшення чисельності населення.

Статєво-вікова піраміда населення у молодших вікових групах виглядає відносно симетрично, зокрема відслідковується незначна кількісна перевага чоловіків у віковій групі від народження до 35 років. У старших вікових групах (понад 35 років) спостерігається дисбаланс між чисельністю чоловічого та жіночого населення за рахунок кількісної переваги жінок. Найбільша диспропорція між чоловічим і жіночим населенням є помітною у віковій групі старше 55 років. При цьому, у віці понад 70 років чисельність жінок перевищує чисельність чоловіків у 2,4 рази. Відслідковується розширення діаграми у віковій групі 0-29 років (переважно за рахунок чоловічої частини населення), 30-69 років та 70 і старше – за рахунок жінок.

Розрив середньої тривалості життя жінок та чоловіків у Волинській області вище середнього по Україні. Коротка тривалість життя чоловіків є одним із нагальних питань демографічної ситуації в Україні. За даними офіційної статистики розрив у тривалості життя жінок та чоловіків у Волинській області становив 10,4 років. Це вище, ніж в середньому по Україні, що становить 9,8 років.

У Волинській області розрив у тривалості життя жінок та чоловіків вищий у сільській місцевості - 11,32 років, та нижчий у міських поселеннях - 9,33 років.

У Волинській області чоловіки живуть 66,8 років, це трохи менше середнього по Україні.

На захворюваність населення впливають такі чинники:

- спадковість і генетичний фонд;
- особливий спосіб життя населення (куріння, вживання алкоголю, наркотиків, неправильне харчування, стреси, шкідлива праця, незадовільні умови побуту, гіперурбанізація, гіподинамія, неблагополучне середовище спілкування і проживання);
- демопопуляційні навантаження (тривалість життя, середній вік населення, рівень смертності, статєво-вікова структура населення, активність міграційних процесів);
- рівень розвитку медичної системи та охорони здоров'я населення (забезпеченість медичною інфраструктурою та медичними фахівцями, якість і фізична та економічна доступність надання медичних послуг);
- стан навколишнього середовища (забруднення атмосферного повітря стаціонарними й пересувними джерелами, забруднення ґрунтів, поверхневих і підземних вод, поводження з відходами);
- рівень соціально-економічного розвитку території та рівень життя населення (спеціалізація регіонів, рівні безробіття і зайнятості населення, доходи й витрати населення,

поширення бідності серед населення, сформованість середнього класу); управлінські рішення щодо розвитку охорони здоров'я (своєчасність проведення медичних реформ, ефективне управління медичною сферою, підготовка кадрів для охорони здоров'я, державне фінансування медичної сфери).

Стан здоров'я дітей погіршується. Більше половини дошкільнят мають хронічну патологію: у 60,5% із них діагностують хвороби органів дихання - переважно хронічні тонзиліти, аденоїдити; у 57% - зміни опорно-рухової системи; у 36% - серцево-судинні відхилення; 11 % мають ендокринні порушення; 10 % - порушення нервової системи; на ожиріння страждає приблизно 39% дошкільнят. Дослідження переконують, що 44% хлопчиків і 19 % дівчаток, які стають першокласниками у 6-річному віці - не готові до школи фізично.

У структурі поширеності захворювань дітей від 0 до 14 років по Волинській області:

- на першому місці знаходяться хвороби органів дихання;
- на другому місці знаходяться хвороби кістково-м'язової системи;
- на третьому місці знаходяться хвороби ока та придаткового апарату;
- на четвертому місці знаходяться хвороби ендокринної системи, розладу харчування, порушення обміну речовин;
- на п'ятому місці знаходяться хвороби органів травлення;
- на шостому місці знаходяться хвороби кровотворних органів та окремі порушення із залученням імунного механізму.

Загальна захворюваність дорослих на протязі 2016-2017 рр. (інші дані – відсутні) років також залишається досить високою, її можна прослідкувати в таблиці 12.1.

Таблиця 12.1

Рік	Кількість уперше зареєстрованих випадків захворювань, усього, тис.	у тому числі								
		Новоутворення	Хвороби нервової системи	Хвороби системи кровообігу	Хвороби органів дихання	Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	Хвороби кістково-м'язової системи і сполучної тканини	Хвороби сечостатевої системи	Уроджені аномалії (вади розвитку), деформації та хромосомні порушення	Травми, отруєння, та деякі інші наслідки дії зовнішньо причин
2016	734,2	7,8	16,5	36,3	366,3	42,3	33,2	40,7	1,0	43,4
2017	709,7	7,4	15,1	35,5	355,6	42,7	30,2	36,5	0,9	42,2

Внаслідок неправильного харчування та малорухливого способу життя поступово зростають показники ожиріння дорослого населення області.

Згідно даних Головного управління статистики у Волинській області було проаналізовано основні причини смертності населення області за січень-червень 2020 року (табл. 12.2).

Таблиця 12.2

Хвороби	Кількість померлих осіб
Усього:	6814
Клас I: Деякі інфекційні та паразитарні хвороби	87
- туберкульоз	49
- хвороба, зумовлена вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ)	26
Клас II: Новоутворення	808
- з них злоякісні	795
Клас III: Хвороби крові й кровотворних органів та окремі порушення із залученням імунного механізму	4

Клас IV: Ендокринні хвороби, розлади харчування та порушення обміну речовин	39
- з них цукровий діабет	30
Клас V: Розлади психіки та поведінки	20
- з них розлади психіки та поведінки внаслідок вживання алкоголю	20
Клас VI: Хвороби нервової системи	51
Клас IX: Хвороби системи кровообігу	4658
- ішемічна хвороба серця	3519
- алкогольна кардіоміопатія	41
- цереброваскулярні хвороби	975
Клас X: Хвороби органів дихання	192
- з них грип і пневмонія	88
Клас XI: Хвороби органів травлення	330
- з них алкогольна хвороба печінки	36
Клас XII: Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	-
Клас XIII: Хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини	9
Клас XIV: Хвороби сечостатевої системи	33
Клас XV: Вагітність, пологи та післяпологовий період	1
Клас XVI: Окремі стани, що виникають у перинатальному періоді	7
Клас XVII: Природжені вади розвитку, деформації та хромосомні аномалії	24
Клас XVIII: Симптоми, ознаки та відхилення від норми, що виявлені при клінічних і лабораторних дослідженнях, не кваліфіковані в інших рубриках	124
Клас XX: Зовнішні причини смерті	370
- транспортні нещасні випадки	67
- випадкове утоплення та занурення у воду	32
- нещасні випадки, спричинені дією диму, вогню та полум'я	4
випадкове отруєння, спричинене отруйними речовинами (крім алкоголю)	21
- випадкове отруєння та дія алкоголю	41
- навмисне самоушкодження	83
- наслідки нападу з метою убивства чи нанесення ушкодження	11
Клас XXII: Коди для особливих цілей	57
COVID-19, вірус ідентифікований	57
COVID-19, вірус неідентифікований	-

Враховуючи наявність цілого ряду негативних факторів навколишнього середовища та їх вплив на організм, можливе погіршення стану здоров'я населення, але при умов запобігання шкідливого впливу таких факторів, показники захворюваності будуть стабілізуватися.

13 Ключові екологічні проблеми території

Серед важливих екологічних проблем, в тому числі що мають ризики впливу по території, можна виділити наступні:

- наявність територій, що періодично підтоплюються;
- забруднення атмосферного повітря від автотранспорту та техніки;
- скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та очистка стічних вод, забруднення поверхневих вод;
- невпорядкована система поводження з побутовими відходами;
- відсутність місцевої схеми формування екомережі, програми у сфері формування, збереження та використання екомережі.

Серед чинників, що впливають на захворюваність та здоров'я населення, виділяються наступні: соціально-економічні (рівень соціальної інфраструктури, умови праці, можливості оздоровлення, доходи та витрати населення, рівень життя тощо); генетичні; стан навколишнього природного середовища (що обумовлюється як природними так і антропогенними факторами); наявність та рівень системи охорони здоров'я.

Відповідно досліджень науковців за інтенсивністю впливу різних чинників виділяються наступні залежності. На чинники соціально-економічного характеру, до яких відносяться паління, вживання наркотиків, зловживання алкоголем, праця в шкідливих умовах, нераціональне харчування, стреси, гіподинамія, незадовільні побутові умови та гіперурбанізація припадає 51-52% загального впливу.

Чинник стану навколишнього природного середовища (зокрема, забруднення повітря, води, ґрунту, фізичні фактори впливу) охоплює 20-21% впливу.

Генетично-біологічні фактори (спадковість, стать тощо) впливають на 19-20%.

На групу факторів, пов'язаних із обсягом і якістю медичного обслуговування (забезпеченість об'єктами медичної інфраструктури та фахівцями, своєчасність та якість лікування, вакцинація, періодичність медичних обстежень, державне фінансування медичної сфери тощо) припадає 8-9% впливу.

Таким чином, серед ризиків впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування можна віднести: якість атмосферного повітря на ділянках впливу автотранспорту, недостатнє забезпечення об'єктами обслуговування, зокрема закладами охорони здоров'я, дошкільної та загальної середньої освіти, об'єктами фізкультурнооздоровчого, рекреаційного, туристичного спрямування, системи поводження з відходами.

Схемою санітарного очищення території Боратинської ОТГ не передбачається розміщення об'єктів які можуть пошкодити існуючий ландшафт, мати вплив на ґрунти, негативні ендегенні та екзогенні процеси, явища природного та техногенного походження (тектонічні, сейсмічні, зсувні, селеві, зміни напруженого стану і властивостей масивів порід, деформації земної поверхні), здійснювати негативний вплив на навколишнє середовище.

Схемою санітарного очищення території Боратинської ОТГ не передбачається розміщення об'єктів які матимуть вплив на загальнозоологічний заказник «Гнідавське болото», який разом з прибережною зоною р. Стир входить до територій Смарагдової мережі України. Вплив від реалізації заходів, передбачених ДПТ на територію з природоохоронним статусом – відсутній.

Таким чином, на підставі вище викладеного можна зробити наступний висновок: ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, є позитивними, оскільки покращать систему поводження з відходами та не погіршать наявну екологічну ситуацію району, а це свідчить про прийнятність схеми на здоров'я людини.

Таблиця 13.1

Екологічні проблеми Боратинської ОТГ

№ (рейтинг)	Проблема
1	Забруднення атмосферного повітря викидами промислових підприємств і автотранспорту
2	Забруднення ґрунтів та підземних вод об'єктів рідкими побутовими відходами
3	Низький рівень екологічної культури у представників бізнесу та населення
4	Забруднення поверхневого стоку з населених територій
5	Недосконалість системи екологічного моніторингу
6	Слабкі важелі впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження

14 SWOT-аналіз екологічної ситуації в на території Боратинської ОТГ

В рамках СЕО був виконаний SWOT-аналіз еколо-економічної ситуації в населених пунктів Боратинської територіальної громади, результати якого наведені в таблиці 14.1.

Таблиця 14.1

SWOT-аналіз екологічної ситуації в Боратинській ОТГ

Сильні сторони	Слабкі сторони
Сталий економічний розвиток громади	
Відсутність потужних промислових підприємств	Низька експортна орієнтація місцевої економіки
Наявність підприємств із іноземним капіталом	Високий ступінь зносу основних виробничих фондів і застарілі засоби виробництва
Інтеграційні взаємозв'язки з м. Луцьк, який є суттєвим ринком збуту товарів і послуг та ринку праці	Відсутні якісно підготовлені інвестиційні продукти (земельні ділянки, об'єкти нерухомості)
Динамічне зростання сектору малих і середніх підприємств	Недостатність фінансових ресурсів місцевого бізнесу для здійснення інвестицій
Наявність ринків збуту товарів і послуг та постачальників компонентів для невеликих підприємств	Недостатній рівень інноваційної активності підприємств
Добре розвинута інженерно-транспортна інфраструктура	Технічний стан більшості будинків, комунальне та технологічне обладнання потребує модернізації та ремонту
Наявність сучасних комунікаційних систем і мереж (Інтернет, зв'язок)	Застарілі технології виробництва та обладнання, висока енергоємність та матеріалоємність виробничої діяльності
Високий освітній рівень населення	Низький рівень технічного забезпечення комунальних підприємств
Запровадження енергозберігаючих заходів в систему житлово-комунального господарства, бюджетну сферу	Застарілий житловий фонд, його зношеність, недоступність сучасного житла для більшості мешканців, в т.ч. відсутність соціального житла
Розвинута інфраструктура електро- та газопостачання	Недостатній розвиток мереж централізованого водопостачання та водовідведення
Висока підприємницька активність населення, збільшення кількості СПД	
Сталий соціальний розвиток громади	
Позитивні демографічні тенденції	Відтік трудових ресурсів до м. Луцька
Позитивна тенденція збільшення категорії працездатного населення	Наявність дефіциту робітничих кадрів на підприємствах
Високий рівень освіти трудових ресурсів міста	
Сталий екологічний розвиток громади	
Сприятливі природні та кліматичні умови міста	Наявність в безпосередній близькості промислових підприємств м. Луцька
Поступове переоснащення та втілення підприємствами сучасного обладнання та технологій, які зменшують шкідливі викиди, вплив на природне середовище	Відсутність достатнього фінансування екологічних проектів та програм на регіональному рівні
Наявність значної кількості зелених насаджень	Недосконала система поводження з побутовими відходами
Можливості	Загрози
Системні дії влади спрямовані на підтримку малого та середнього бізнесу	Політична нестабільність, погіршення загальної економічної ситуації в країні, нестабільність національної валюти та

	інфляція, нестабільність законодавства, можливість негативних його змін
Спрощення та покращення послуг з дозвільних процедур	Невпевненість суб'єктів малого і середнього бізнесу у стабільності умов ведення бізнесу
Проведення політики стосовно розвитку центрів підтримки бізнесу	Збільшення фінансового навантаження на суб'єкти господарювання
Фінансова підтримка підприємств та надання їм податкових стимулів	Відсутність дієвого захисту вітчизняного виробника від недобросовісної конкуренції
Розширення повноважень органів місцевого самоврядування в результаті реформи місцевого самоврядування в результаті адміністративно-територіальної реформи	Подальше підвищення цін на енергоносії та неплатоспроможність населення

15 Аналіз відповідності цілей схеми санітарного очищення цілям ОТГ

Екологічні цілі ОТГ визначені у «Програмі економічного та соціального розвитку Боратинської сільської ради на 2021-2023 роки».

Стосовно санітарного очищення поставлена ціль: «Надання якісних послуг населенню та розбудова інфраструктури» та визначено завдання «благоустрій, екологічна безпека та збереження навколишнього середовища».

Заходи передбачені в «Схемі санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» відповідають стратегічним напрямкам розвитку ОТГ в сфері санітарного очищення.

Таблиця 15.1

Оперативні цілі стратегії розвитку

Оперативна ціль	Оперативне завдання / сфера реалізації проектів
Надання якісних послуг населенню та розбудова інфраструктури»	Благоустрій, екологічна безпека та збереження навколишнього середовища

Таблиця 15.2

Узгодженість із стратегічними напрямками розвитку міста

Екологічні цілі	Зменшити обсяг відходів шляхом вживання заходів щодо запобігання їх утворенню, їх скорочення, переробки та повторного використання	Створення сучасної системи управління твердими побутовими відходами
1. Підвищення енергоефективності	+1	+1
2. Поліпшення стану водного та повітряного басейнів	+2	+2
3. Поводження з відходами	+2	+2
4. Збереження біорізноманіття	+1	+1
5. Формування екологічної культури мешканців	+2	+2

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

+2 - цілі схеми санітарного очищення добре узгоджені з міськими екологічними цілями;

+1 - цілі схеми санітарного очищення та міські екологічні цілі принципово узгоджуються, проте не узгоджені в Схемі. Необхідно тісніше пов'язати цілі на наступних етапах планування та/або на рівні заходів;

0 - цілі схеми санітарного очищення та міські екологічні цілі нейтральні по

відношенню одні до одних;

-1 цілі схеми санітарного очищення та міські екологічні цілі не узгоджуються, але можуть бути узгоджені, в рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей схеми та міських екологічних цілей;

-2- цілі схеми санітарного очищення та регіональні екологічні цілі принципово суперечать одні одним, необхідні термінові заходи, сформовані на уточнення цієї цілі схеми санітарного очищення.

Таблиця 15.3

Аналіз відповідності цілей

№	Чи може реалізація схеми санітарного очищення спричинити	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
		Так	Ймовірно	Ні	
Повітря					
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел			●	+
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел			●	+
3	Погіршення якості атмосферного повітря			●	+
4	Появу джерел неприємних запахів			●	+
5	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			●	
Водні ресурси					
6	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			●	
7	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)			●	+
8	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			●	
9	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод			●	
10	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)			●	+

Оцінка впливу схеми санітарного очищення на довкілля

Значним антропогенним чинником в Боратинській ОТГ залишається недосконала система поводження з побутовими відходами. Найбільш вразливими компонентами довкілля, які зазнають негативного впливу побутових відходів є ґрунтові води та ґрунти, забруднення яких виникає у разі просочення шкідливих компонентів рідких відходів та поверхневі води внаслідок стоків з територій, а також здоров'я населення.

При гіпотетичному «нульовому» сценарії коли не складеться або не затверджується схема санітарного очищення ОТГ, подальший екологічний стан населених пунктів є очевидно проблематичним і ця альтернатива веде до погіршення екологічної ситуації, неефективного використання земельних ресурсів, виникненню стихійних звалищ, забруднення водного басейну, погіршення міського ландшафту в цілому.

Впровадження схеми санітарного очищення та реалізація її заходів, які передбачають подальше впровадження системи сортування (роздільного збору) побутових відходів, а також впровадження технології очищення та знезараження зливових і дренажних вод, прибирання території населених місць у літній та зимовий періоди буде мати позитивний вплив на стан

довкілля з одночасним зменшенням впливу існуючих незмінних факторів: надходження забруднюючих речовин у атмосферне повітря, природні водойми та ґрунти які здійснюється переважно від місць видалення відходів.

Реалізація схеми санітарного очищення буде мати позитивний вплив на рівень використання відходів, тобто сприяти його збільшенню, що є важливим індикатором регіонального розвитку.

СЕО здійснила експертну оцінку ймовірного впливу Схеми на складові довкілля відповідно до контрольного переліку, наведеного в таблиці 15.4.

Таблиця 15.4

Оцінка ймовірного впливу схеми санітарного очищення на довкілля відповідно до контрольного переліку

Чи може реалізація Схеми спричинити	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Повітря				
Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел			●	+
Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел			●	+
Погіршення якості атмосферного повітря			●	+
Зміни повітряних потоків, вологості, температури або будь які зміни клімату			●	
Водні ресурси				
Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			●	
Погіршення якості поверхневих вод			●	+
Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону			●	
Забруднення підземних водоносних горизонтів			●	+
Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			●	
Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню			●	
Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод			●	
Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту			●	
Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)			●	
Відходи				
Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів			●	
Збільшення обсягів переробки побутових відходів з вилученням небезпечних та ресурсоцінних компонентів та їх утилізації			●	+
Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами			●	+

Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів III-IV класу небезпеки			•	
Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки			•	+
Збільшення обсягів переробки побутових відходів з вилученням небезпечних та ресурсоцінних компонентів та їх утилізації			•	+
Спорудження небезпечних об'єктів поводження з відходами			•	+
Земельні ресурси				
Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару			•	
Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			•	
Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу			•	
Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			•	
Біорізноманіття				
Негативний вплив на ландшафт міста			•	
Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			•	
Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини			•	
Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин			•	
Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля			•	
Населення та інфраструктура				
Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території			•	
Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі			•	
Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні споруди			•	
Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			•	+
Екологічне управління та моніторинг				
Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			•	+
Погіршення екологічного моніторингу			•	+
Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження			•	
Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			•	+
Інше				
Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів			•	+
Суттєве порушення якості природного середовища			•	+

На основі експертних оцінок, представлених в **таблиці 15.4**, можна зробити наступні висновки щодо ймовірного впливу Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади на довкілля:

1) Вплив на атмосферне повітря. В результаті реалізації Схеми не передбачається збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та погіршення його стану.

2) Вплив на водні ресурси. Схема санітарного очищення не передбачає збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. А навпаки вдосконалення систем зливової каналізації, реконструкція контейнерних майданчиків, перехід на централізовану каналізаційну систему, замість вигрібних ям, призведе до покращення якості поверхневих та підземних вод.

3) Відходи. Боратинська ОТГ характеризується недосконалою системою поводження з побутовими відходами. Впровадження схеми санітарного очищення та створення комплексної системи поводження з ТПВ сприятиме зменшенню обсягів утворення твердих побутових відходів та покращить систему їх утилізації.

4) Вплив на земельні ресурси. Внаслідок реалізації Схеми санітарного очищення не передбачається змін у топографії або в характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози.

5) Вплив на біорізноманіття та рекреаційні зони. В Схемі санітарного очищення не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття.

6) Вплив на культурну спадщину. Реалізація не має призводити до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини.

7) Вплив на населення та інфраструктуру. Схема санітарного очищення не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення. Більше того, вирішення таких питань, як реконструкції контейнерних майданчиків, впровадження роздільного збору сміття, зменшення чисельності безпритульних тварин має сприяти покращенню здоров'я населення.

8) Екологічне управління, моніторинг та інше. Схема санітарного очищення не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки, натомість передбачає покращення поводження з відходами та підвищення енергоефективності управління комунальним господарством.

9) Кумулятивний вплив. Ймовірність того, що реалізація Схеми санітарного очищення може призвести до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Таким чином, реалізація Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох цілей Схеми може призвести до покращення екологічної ситуації на території Боратинської ОТГ.

16 Зобов'язання у сфері охорони довкілля

Угода про асоціацію з Європейським Союзом передбачає суттєві зміни екологічної політики України, зокрема у сфері управління відходами. Держава Україна зобов'язалася інтегрувати у вітчизняне законодавство різні норми, закладені у Директивах:

- про відходи;
- про захоронення відходів.

Основні стандарти управління відходами, що містяться в Директивах Європейського Союзу і які Україна зобов'язалася впровадити у національному законодавстві, спрямовані на захист навколишнього середовища від негативних наслідків антропогенної діяльності.

Рамкова Директива № 2008/98/ЄС Європейського парламенту та Ради від 19 листопада 2008 р. “Про відходи та скасування деяких директив”.

Це головний документ у цій сфері, який Україна зобов'язана виконати. Вона вважається рамковою, оскільки встановлює межі та шаблони для законодавства. Один із найважливіших

прописаних у ній принципів – це принцип створення "ієрархії пріоритетів поводження з відходами".

Директива Ради № 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 р. “Про захоронення відходів”.

Відповідно до ієрархії пріоритетів поводження з відходами, захоронення відходів на сміттєзвалищах є найменш бажаним заходом. Тому його слід обмежувати до мінімуму. Але в тому випадку, якщо від цього нікуди не дітися й відходи потрібно захоронити на сміттєзвалищі, потрібно дотримуватись норм, які містяться у цьому документі. Загальна мета згаданої Директиви - запобігання чи зменшення, наскільки це можливо, негативного впливу на довкілля, зокрема на поверхневі та ґрунтові води, повітря, а також здоров'я людей від захоронення відходів, шляхом запровадження жорстких технічних вимог до відходів та полігонів.

«Схема санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» визначає головні напрями у сфері поводження з відходами в населених пунктах з урахуванням європейських підходів з питань управління відходами, що базуються на положеннях даних Директив.

Схема санітарного очищення населених пунктів Боратинської ОТГ визначає головні напрями у сфері поводження з відходами з урахуванням європейських підходів з питань управління відходами, що базуються на положеннях даних Директив.

17 Опис наслідків для довкілля

В більшій мірі оцінка зосереджується на потенційних екологічних наслідках пов'язаних із запропонованим впровадженням роздільного збирання відходів. В процесі стратегічної екологічної оцінки був здійснений аналіз впливу реалізації рішень схеми санітарного очищення як на окремі компоненти навколишнього природного середовища, так і сукупний вплив на природні процеси та комплекси. Результати оцінки представлені у вигляді матриці, що містить оцінку на основі рейтингу потенційних наслідків. На основі оцінки окремих заходів проекту було проведено аналіз потенційних кумулятивних впливів, розглянуті заходи для пом'якшення та запобігання виявлених потенційних негативних наслідків реалізації проектних рішень на міське середовище, природні комплекси, санітарно-гігієнічні умови проживання населення.

Проектні рішення схеми санітарного очищення передбачають впровадження роздільного збирання відходів та повного сортування відходів і їх утилізації поза межами території ОТГ.

Реалізація вищезазначеного рішення зумовлює зменшення забруднення навколишнього середовища.

Висновки з результатів оцінки

Проведені аналізи виявили потенціал для позитивного впливу схеми санітарного очищення на навколишнє середовище та здоров'я населення. Водночас, було виявлено ряд ризиків та потенційних негативних наслідків, пов'язаних з основними рішеннями щодо планування, прийнятими в схемі санітарного очищення.

18 Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання схеми санітарного очищення

На основі аналізів, представлених у попередніх розділах, та з метою сприяння досягненню цілей екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях, запропоновано ряд заходів для пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища та здоров'я населення, що впливають з реалізації схеми санітарного очищення.

Термін «пом'якшення» відноситься до усунення, зменшення, запобігання або контролю негативних впливів на навколишнє середовище, які можуть виникнути внаслідок реалізації рішень схеми санітарного очищення.

Для територіально-планувальної організації населених пунктів з урахуванням планувальних обмежень як зон регулювання та обмеження забудови:

- рекомендуються наступні інженерно-планувальні заходи: провадження новітніх технологій виробничого і санітарно-технічного устаткування, що забезпечує максимальне уловлювання, утилізацію чи знешкодження викидів забруднюючих речовин в атмосферу;

- дотримання параметрів планувальних обмежень при реалізації рішень, передбачених даним проектом: розробка проектів організації СЗЗ при розміщенні нових та реконструкції існуючих виробничо-комунальних підприємств;

- дотримання параметрів обмежень, визначених санітарними нормами та екологічним законодавством, при будівництві об'єктів та мереж інженерної інфраструктури - СЗЗ від очисних споруд зливової каналізації, каналізаційних насосних станцій, охоронні зони інженерних споруд та комунікацій тощо.

Для розвитку сфери забезпечення системами інженерно-транспортної інфраструктури та надання комунальних послуг, інженерної підготовки та захисту території:

- розвиток системи відведення поверхневого стоку з усієї території населених пунктів;
- будівництво очисних споруд зливової каналізації в існуючих та проектних місцях випуску стічних вод, що дозволить зменшити забруднення води, покращити санітарно-гігієнічні умови території.

Впровадження вищезазначених заходів сприятиме покращенню умов проживання, оздоровленню міського середовища та підвищенню його екологічної стійкості до техногенних навантажень.

19 Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися

Оцінка альтернатив у контексті стратегічної екологічної оцінки «Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» були прийняті наступні перспективи для вивчення наявних альтернатив та їх впливу на навколишнє середовище:

Варіант 1 - «Розроблення схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади»;

Варіант 2 – не розроблення схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади - **«Варіант нульової альтернативи»**.

Варіант 3 - «Розроблення схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» з врахуванням системи поводження з відходами згідно з проектом «Регіонального плану управління відходами у Волинській області до 2030 року».

«Варіант нульової альтернативи»

У «Варіанті нульової альтернативи» розглядалася ситуація гіпотетичного сценарію, за яким проект «Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» не затверджується.

Цей сценарій можна розуміти як продовження поточних (в тому числі несприятливих) екологічних тенденцій, наведених у попередніх розділах.

За результатами аналізу визначено, що в рамках сценарію «нульової альтернативи» подальший сталий розвиток міста є неможливим, а зазначена альтернатива призводить до певної стагнації та неефективного використання можливостей розвитку та погіршення екологічної ситуації в місті та сільських населених пунктах.

Варіант 3 - «Розроблення схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» з врахуванням системи поводження з відходами згідно з проектом «Регіонального плану управління відходами у Волинській області до 2030 року».

У Варіанті 3 при умові затвердження «Регіонального плану управління відходами у Волинській області до 2030 року» можливі певні зміни у процесі перероблення твердих побутових відходів на об'єктах поводження з відходами передбаченими «Регіональним планом управління відходами у Волинській області до 2030 року». Вибір системи поводження з

відходами згідно варіанту 3 визначатиметься за результатами техніко-економічного порівняння варіантів 1 та 3.

Обґрунтування вибору Варіанту №1.

За варіантом №1 здійснюватиметься повне роздільне збирання твердих побутових відходів на території Боратинської ОТГ з переробленням вторинної сировини на сортувальних/переробних підприємствах м. Луцька та виключенням спалювання чи захоронення відходів на території ОТГ, що відповідає нормативним вимогам до поводження з відходами та усуває негативний вплив поводження з відходами на:

- навколишнє природне середовище;
- здоров'я населення.

20 Моніторинг наслідків виконання Схеми санітарного очищення

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) не завершується прийняттям рішення про затвердження «Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади».

Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації схеми санітарного очищення, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Боратинська сільська рада (замовник документа державного планування (далі - замовник) розробляє заходи які повинні забезпечувати можливість:

- виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а саме вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (на один, три-п'ять, 10-15 років, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків, зумовлених виконанням документа державного планування – на даний час негативні наслідки, зумовлені виконанням документа державного планування не передбачаються;
- виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Результати моніторингу мають бути доведені до відома природоохоронних органів і органів охорони здоров'я, а також громадськості.

З метою забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля на різних стадіях виконання документа державного планування, у тому числі за станом здоров'я населення, замовник визначає:

- зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання;
- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати;
- періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями;
- засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку.

Результати моніторингу замовник оприлюднює на власному офіційному веб-сайті один раз на рік протягом строку дії документа державного планування та через рік після закінчення такого строку.

У разі коли під час здійснення моніторингу виявлено не передбачені звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, замовник вживає заходів для їх усунення, а також подає органу державної влади або органу місцевого самоврядування, який затвердив документ державного планування, пропозиції щодо внесення змін до такого документа з метою усунення негативних наслідків. У такому разі зміни, що вносяться до документа державного планування, підлягають стратегічній екологічній оцінці.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію схеми санітарного очищення;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що схема виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Моніторинг здійснює замовник. З метою забезпечення здійснення моніторингу рекомендується щоб замовник своїм рішенням утворював групи експертів, що відповідальні за здійснення моніторингу (моніторингові групи) та визначав їх склад та порядок роботи. Організація моніторингу вимагає визначення того, хто повинен здійснювати моніторинг, хто повинен забезпечувати доступ до результатів, що має бути предметом моніторингу, яка інформація повинна оприлюднюватися (безпосередні дані вимірювань або результати їх аналізу), де слід здійснювати моніторинг, з якою періодичністю і протягом якого часу, коли слід оприлюднити результати, які методи моніторингу та поширення інформації слід використовувати. Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей СЕО. Для організації моніторингу виконання схеми санітарного очищення пропонується створити Комітет з управління впровадженням «Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади». До складу Комітету рекомендується включити представників органу місцевого самоврядування, громадськості і бізнесу (сільський голова та його заступники, керівники відділів виконкому сільської ради, приватні підприємці, представники об'єднань громадян).

Моніторинг базується на розгляді обмеженого числа відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів та аналізі досягнення запланованих результатів.

Система запропонованих в схемі санітарного очищення індикаторів включає організаційні та екологічні індикатори, індикатори здоров'я населення (**таблиця 20.1**).

Таблиця 20.1

**Індикатори для моніторингу виконання
Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської ОТГ**

№	Індикатор
	Відходи
1	Обсяги утворення ТПВ на території Боратинської ОТГ
2	Обсяги роздільно зібраних відходів
3	Обсяги зібраних небезпечних відходів у складі побутових відходів
4	Обсяги зібраної вторинної сировини
5	Обсяги зібраних великогабаритних та ремонтних відходів
6	Обсяги відходів, що не мають ресурсної цінності і передаються на утилізацію або видалення
7	Кількість облаштованих згідно нормативних вимог контейнерних майданчиків
8	Забезпеченість контейнерами для збирання змішаних відходів

9	Забезпеченість контейнерами для збирання вторинної сировини за видами
10	Забезпеченість контейнерами для збирання великогабаритних та ремонтних відходів
Водні ресурси	
11	Обсяги очищення зливових вод дощової каналізації
Поводження з безпритульними тваринами	
12	Наявність безпритульних тварин
13	Кількість виловлених, вакцинованих та стерилізованих безпритульних тварин
Здоров'я населення	
14	Ступінь зниження показників захворюваності по всім хворобам
15	Ступінь зменшення загального рівня смертності

Кількість індикаторів можна розширити шляхом використання таких індикаторів, для яких є моніторингові дані.

Підсумки моніторингу підводяться один раз рік у вигляді річного звіту.

Фіксуються та аналізуються:

- а) ступінь виконання кожного завдання проекту;
- б) невиконані завдання, причини відхилення, пропозиції;
- в) дані за індикаторами, що відображають результат реалізації проектів;
- г) оцінка потреб у фінансуванні;
- д) пропозиції щодо вдосконалення діючої системи моніторингу.

Ускладнення, що можуть виникнути в процесі проведення СЕО

Головним ускладненням, яке може виникнути у процесі проведення моніторингу виконання документу державного планування та його стратегічної екологічної оцінки - наявність статистичних даних та даних про стан навколишнього середовища.

21 Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля

Враховуючи географічне місце розташування населеного пункту в центральній частині країни ймовірні транскордонні наслідки для довкілля та здоров'я населення не очікуються.

22 Резюме

1. Боратинська ОТГ є незначним виробником побутових відходів.
 2. В населених пунктах ОТГ не організовано роздільне збирання відходів, їх сортування та перероблення, в тому числі збирання і відокремлення небезпечних відходів у складі побутових відходів.
 3. Система відведення поверхневих вод з території населених пунктів потребує будівництва локальних очисних споруд зливової каналізації.
 4. Схема санітарного очищення спрямована на зменшення техногенного впливу на довкілля, збільшення обсягів збирання відходів, їх перероблення та зменшення обсягів захоронення відходів.
 5. Цілі схеми санітарного очищення узгоджуються з екологічними цілями визначеними в «Програмі економічного та соціального розвитку Боратинської сільської ради на 2021-2023 роки»».
 6. Реалізація схеми санітарного очищення не призведе до появи нових негативних наслідків для довкілля якщо під час її реалізації будуть належним чином враховані природоохоронні вимоги. Реалізація заходів передбачених в схемі призведе до покращення екологічної ситуації в ОТГ.
 7. Ймовірність того, що реалізація схеми санітарного очищення призведе до негативних впливів на довкілля або здоров'я людей, відсутня.
 8. Моніторинг екологічних індикаторів ефективності впровадження схеми санітарного очищення є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля матиме схема санітарного очищення, та необхідною передумовою забезпечення санітарного очищення міста. Необхідно передбачити регулярність збору моніторингових даних за визначеними індикаторами та їх постійний аналіз для врахування під час прийняття рішень щодо планування розвитку в майбутньому.
- Метою схеми санітарного очищення є впровадження системи поводження з відходами, яка забезпечуватиме зменшення обсягів захоронення відходів, впровадження роздільного збирання відходів, безпечне поводження з відходами, в т.ч. небезпечними відходами у складі побутових відходів, максимально можливе використання вторинної сировини в складі відходів, створення системи прибирання території населеного пункту, яка попереджуватиме негативний вплив на довкілля та зменшення небезпеки негативного впливу на здоров'я населення.
- У схемі передбачається використання передових технологій, технічних рішень, технологічного обладнання, які відповідають природоохоронним та санітарно-гігієнічним вимогам і забезпечують унеможливлення впливу шкідливих факторів на довкілля та здоров'я мешканців міста.
- З огляду на зазначене можна стверджувати, що в цілому розроблення «Схеми санітарного очищення населених пунктів Боратинської територіальної громади» було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та з прагненням їх мінімізації.
- Реалізація схеми санітарного очищення за умови дотримання екологічних та нормативних вимог має сприяти зменшенню антропогенного навантаження на довкілля та зменшенню захоронення відходів. Поєднання зусиль, спрямованих на покращення життєвого простору, із зусиллями, спрямованими на пом'якшення несприятливого впливу на довкілля, забезпечуватиме розвиток Боратинської ОТГ як території безпечного довкілля та високих стандарті життя.

23 Список використаних джерел

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»
2. Закон України «Про відходи»
3. Закон України «Про екологічну мережу України»
4. Закон України «Про природно-заповідний фонд України»
5. Водний кодекс України
6. Земельний кодекс України
7. ДБН Б.2.2-6:2013 «Склад та зміст схеми санітарного очищення населеного пункту»
8. Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 №820-р)
9. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування»
10. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 23.03.2017 №57 «Порядок розроблення, погодження та затвердження схеми санітарного очищення населених пунктів» (zareestrovаний в Міністерстві юстиції України 14.04.2017 за №505/30373)
11. Екологічний паспорт Волинської області за 2020 рік (<https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-volinskoyi-oblasti-za-2020-rik/>)
12. Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища у Волинській області у 2019 році (<https://mepr.gov.ua/files/docs/Reg.report/2019/...>)
13. Проект «Регіонального плану управління відходами у Волинській області до 2030 року (2020 рік)
14. «Програма економічного та соціального розвитку Боратинської сільської ради на 2021-2023 роки» затверджена Рішенням сільської ради № 5/3 від 24.03.2021
15. «Правила благоустрою територій населених пунктів Боратинської сільської ради» затверджені рішенням Боратинської сільської ради від 10.07.2020 року № 16/11 Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272.

24 Терміни та визначення

стратегічна екологічна оцінка	- процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби - транскордонних консультацій), врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування та здійснюється у порядку, визначеному цим Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
документи державного планування	- стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування;
наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	- будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів;
санітарне очищення територій населених місць (санітарне очищення)	- комплекс планувальних, організаційних, санітарно-технічних та господарських заходів щодо збирання, зберігання, перевезення, оброблення (перероблення), утилізації, видалення, знешкодження і захоронення побутових відходів, включаючи небезпечні відходи у їх складі, що утворилися в населених місцях, а також прибирання об'єктів благоустрою з метою запобігання шкідливому впливу факторів середовища життєдіяльності на життя і здоров'я людини та майбутніх поколінь;
схема санітарного очищення	- документ, у якому містяться графічні та текстові матеріали щодо черговості здійснення заходів та обсягів робіт з санітарного очищення, систем і методів збирання, зберігання, перевезення, оброблення (перероблення), утилізації, видалення, знешкодження і захоронення побутових відходів, включаючи небезпечні відходи у їх складі, необхідної кількості сміттєвозів, механізмів, устаткування та інвентарю, доцільності проектування, будівництва, реконструкції чи розширення об'єктів поводження з відходами, їх основні параметри і розміщення, орієнтовані капіталовкладення на будівництво і придбання технічних засобів.

Скорочення:

СЕО	- стратегічна екологічна оцінка;
ТПВ	- тверді побутові відходи;
ВВ	- великогабаритні відходи;
РВ	- ремонтні відходи;
НВ	- небезпечні відходи;
РПВ	- рідкі побутові відходи;
ДПТ	- документ державного планування

25 Список виконавців

Виконавець 1

Сліпець Ігор Володимирович
Кваліфікація – ветеринарний лікар
Диплом ИВ-1 №214457

Виконавець 2

Скрипник Андрій Павлович
Сертифікат екологічного аудитора ЕА
№084, виданий згідно Наказу Мінприроди
України №154 від 27.03.2008р.,
Кваліфікаційний сертифікат експерта з
питань забезпечення безпеки життя і
здоров'я людини, забезпечення санітарно-
епідеміологічного благополуччя населення
(відповідального виконавця окремих робіт
(послуг), пов'язаних із створенням об'єктів
архітектури) АЕ №000333 від 31.05.2012р.,
виданий Мінрегіоном України
Кваліфікаційний сертифікат інженера-
проектувальника у частині забезпечення
безпеки життя і здоров'я людини, захисту
навколишнього природного середовища АР
№005201 від 12.11.2012 виданий
Мінрегіоном України

